

# Umění nových médií\_2

# **Mediální umění po 2. světové válce**

**„Všechno mediální umění je anti-mediální umění.“(DD)**

**50s – nový začátek**

## **3 strategie mediálního umění (1951-52)**

- 1.) Utopicko-emfatická strategie (Lucio Fontana a TV)
- 2.) Receptivně-analytická strategie (John Cage a rádio)
- 3.) Kriticko-destruktivní strategie (Guy Debord a film)

# 1.) Utopicko-emfatická strategie (Lucio Fontana a TV)

- **Lucio Fontana: „Spatialistický manifest pro televizi“**  
(1952) /prosloven v televizi/
- Dostupné on-line:
- <http://www.mediaartnet.org/source-text/70/>

## 2.) Receptivně-analytická strategie (John Cage a rádio)

**John Cage:**

*Imaginary Landscape No. 4*

(1951)



*Imaginary Landscape No. 4, page 19*

*/unplugged verze/*

**4:33** (1952)

<http://www.youtube.com/watch?v=HypmW4Yd7SY>

### **3.) Kriticko-destruktivní strategie (Guy Debord a film)**

**Guy Debord: *Hurlements en faveur de Sade* (1952)**

[http://www.ubu.com/film/debord\\_hurlements.html](http://www.ubu.com/film/debord_hurlements.html)

***Society of Spectacle* (1967)/sound/**

<http://www.mediaartnet.org/works/gesellschaft-des-spektakels/video/1/>

/no-sound/

[\*\*http://www.ubu.com/film/debord\\_spectacle.html\*\*](http://www.ubu.com/film/debord_spectacle.html)

## Shrnutí: 3 média – 3 strategie

### Co mají společného?

- Ani jedno ze jmenovaných děl se nedochovalo...
- Všechny 3 se bezprostředně vztahují k dobovému stavu vývoje těchto médií:

**Film:** etablované médium – anti-postoj(viz experimentální film a videoart)

**Rádio:** zvukový materiál stále otevřený pro manipulaci (dekonstrukci, rekombinaci)

**TV:** utopické naděje, které se nikdy nenaplnily.(utopie vs. realita TV)

## Všechna média byla jednou nová média

- „Nová média“ – estetika „nových médií“ je spojena s ranou fází každého moderního média a komunikační technologie.
- (tzn. v jistém historickém momentu byla „novým médiem“ fotografie, telefon, film i TV)
- **Jaké estetické techniky a ideologické tropy se pojí s touto fází médií?**



## **Příklady ideologických tropů „nových médií“:**

- Nová technologie zlepší demokracii, umožní nám lepší přístup k realitě (nabídne více „bezprostřednosti“ nebo umožní reprezentovat něco, co nebylo do té doby možné..)
- Nová technologie přispěje k erozi morálních hodnot, zničí přirozený vztah mezi lidmi a světem tak, že zruší distanci mezi pozorovatelem a pozorovaným...

## Příklady estetických strategií „nových médií“:

- Estetická strategie preferující a zdůrazňující „bezprostřednost“ (Film min. od 50. let)
- Estetická strategie související s rozvojem technologie pohyblivých obrazů:  
(Lev Manovich srovnává vývoj CD-ROM s vývojem filmu. Viz zopakování vývoje pohyblivých obrazů na obrazovce PC)

## **Shrnutí: tropy a strategie nových médií**

- Tropy se opakují stále dokola (poukazují na limity naší imaginace)
- Strategie se mohou zopakovat pouze 2x nebo 3x.
- Závěr: je třeba vnímat objevení se a užívání „nového média“ vždy v jeho sociálním, politickém a historickém kontextu.

# TELEVIZE

- **Televize jako světová síla:**

**V 60. letech se TV stala světovým dominantním masmédiem.**

K dispozici byly dvě alternativy TV vysílání: 1.) Americký model komerčního filmového a rozhlasového průmyslu. 2.) Evropský model státem kontrolovaných rozhlasových stanic.

(V 80. letech vstupuje komerční TV do Evropy, což končí celosvětovým triumfem amerického modelu.)

**TV byla umělci přijímána jako beznadějné médium.**

(srovnej s entusiasmem předválečných um. hnutí, se kterým přijímala třeba rádio)

Monaco, James: *Jak číst film*. Praha, Albatros 2004. /historie TV/  
Historie české TV: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct/historie/index.php>>



# TV – médium bez umění

„Vysoké a nízké“ – rozlišení, které funguje ve film. produkci se nikdy plně neuplatnilo v televizi. **Neexistuje tzv. „vysoká TV kultura“.**

Výjimkou je **hudební videoklip (80. léta 20. stol.)**. Vybrané případy této formy jsou součástí um. sbírek.

*Videoklip je považován za pokračovatele avantgardního absolutního filmu z 20. let 20. stol.*

# Sociální vliv TV

## 50s Adorno o TV

TV jako součást schémat **kulturního průmyslu**.

TV jako pokračování industrializačních tendencí ovládnout a zaujmout veřejnost ze všech stran, jako kombinace filmu a rádia... Propast, která přetrvávala mezi soukromou existencí a veřejným průmyslem .... se nyní /díky TV/ spojila.

Viz studijní materiály v IS:

Adorno, T.W. *Prolog k televizi*

Adorno, T.W. *Televize jako ideologie*

(obě poprvé publikovány v roce 1953)

# Sociální vliv TV

## 60s Marshal McLuhan a jeho teorie médií

McLuhan předpověděl, že doba audiovizuálních médií bude znamenat konec Gutenbegovy éry písma.

„**Médium je poselstvím**“ zde znamená, že akt sledování TV má větší dopad (na naši sociální, psychologickou a sensorickou úroveň) než to, co se v TV ukazuje.

„...**hlavní účinek elektrického procesu spočívá v retribalizaci**, tedy v návratu struktury psychického a společenského vědomí ke **kmenovosti**. Miliony lidí, kteří sedí kolem televizní obrazovky, sledují kabelové zpravodajské stanice a z autorizovaného zdroje nasávají moderní obdobu šamanistického vědění, důvěrně připomínají staré kmenové vztahy s jejich tyranizujícími příkazy a řízením....“



# Sociální vliv TV

## 70s McLuhan revisited...

### Guy Debord o změně tónu McLuhana v 70s.:

„první apologet oné podívané, který se jevil jako nejpřesvědčivější hlupák století, změnil názor, když konečně v roce 1976 zjistil, že tlak masových médií vede k iracionalitě a že začalo být naléhavé upravit jejich zvyklosti.“

V kritice „společnosti podívané“ (**Guy Debord**) pokračuje dále **Jean Baudrillard** (viz jeho teorie o simulaci).

# Sociální vliv TV

**Vilém Flusser** „technická imaginace“ - nový způsob dešifrování obrazů, který již nevychází z tradiční imaginace a konceptualizace.

## Televize:

„...obyvatelé obytné místnosti sedí v půlkruhu kolem skřínky, aby přijali obrazy a zvuky, které z ní proudí; podle názorů některých analytiků zaujímá proto skříňka /TV/ místo, které dříve zaujímala matka nebo učitel ve třídě. To je omyl. Bedna není vysílač (jako matka a učitel), ale poslední bod louče. Půlkruh je výsečí ... pro obyvatele neviditelného kruhu.“(Flusser, V: Komunikológia, s.140)

# Sociální vliv TV

**Neil Postman:** *Ubavit se k smrti. Veřejná komunikace ve věku zábavy.* MF 1999.  
Připomíná knihu Aldouse Huxleyho: *Překrásný nový svět....* (vs. vize Orwellova *Velkého bratra*).

Navazuje na McLuhana:

„V TV komunikaci převládá vizuální obraznost, což znamená, že TV nás oslovuje prostřednictvím obrazů, nikoli slov.“(s.15)

„**Média jako metafora**... jsou mnohem komplexnější. Abychom porozuměli jejich metaforickému fungování, musíme vzít v úvahu symbolické formy jimi šířených informací, zdroj těchto informací, jejich rychlost a množství, kontext, v němž se s nimi setkáváme.“(s. 22)

„**Současně s tím získala TV status mýtu** v barthesovském smyslu slova. Roland Barthes rozumí mýtem neproblematické chápání světa, jehož si nejsme příliš vědomi a které se zdá být jedním slovem přirozené. Mýtus je způsob myšlení, který je zakořeněn v našem vědomí tak hluboko, že se stává neviditelným. Právě tak dnes působí televize.“(s. 86-87)

# **TV a umění**

## **Média, technologie jako nástroje rozšiřující umělecké možnosti...**

Viz třeba McLuhan, který chápal vývoj médií jako klíčový vliv na umělecký vývoj v tom smyslu, že umožňuje uskutečnit dříve nerealizovatelné myšlenky...

Vs.

## **Kritický pohled umělců na média...**

Umění jako sebedeterminující alternativa k vnější determinaci moci médií.

## **Videoart – jako reakce na TV**

## **Vztah umění – TV ve třech dekádách:**

- **1962-1964** Boj s „oblující bednou“...
- **1968-1969** Umělci jdou do éteru...
- **1970 a dále** Intervence a spolupráce...

## **1962-1964** Boj s „oblující bednou“...

### **Doba uměleckého prověřování TV obrazu...**

Umělci nepracovali s televizí jako s vysílací stanicí a institucí, ale pouze jako s výstupním nástrojem – s **televizní soupravou**.

*Richard Hamilton, «Just what is it that makes today's homes so different, so appealing?», 1956*

**Richard Hamilton, «Just what is it that makes today's homes so different, so appealing?», 1956**



## 1962-1964 Boj s „oblubující bednou“...

- *Od Cage k Paikovi a od hudby k interaktivnímu umění.*
- *1963 - Exposition of Music- Electronic Television*  
Wuppertal, Galerie Parnass
- <http://www.medienkunstnetz.de/works/exposition-of-music/>



# 1962-1964 Boj s „oblující bednou“...

- **Nam June Paik**

*1963 - Exposition of Music- Electronic Television*

Wuppertal, Galerie Parnass

Díla vystavená na výstavě:

<http://www.mediaartnet.org/works/violine-an-schnur/>

<http://www.medienkunstnetz.de/works/schallplattenschaschlik/>

<http://www.medienkunstnetz.de/works/random-access/>

<http://www.medienkunstnetz.de/works/participation-tv/>

<http://www.medienkunstnetz.de/works/kuba-tv/>

# Wolf Vostell

- TV dekoláže - “TV Dé-coll/age”
  - Raná tvorba – od 1958
  - <http://www.mediaartnet.org/works/arbeiten-mit-fernsehern/>
  - 1. TV dekoláž
  - <http://www.mediaartnet.org/works/tv-decowage/>
  - TV dekoláže před NY výstavou:
  - <http://www.mediaartnet.org/works/tv-burying/>
  - 1963 – New York – výstava:
  - 1. veřejné předvedení TV tvorby Wolfa Vostella se uskutečnilo přesně od 22. května do 8. června **1963** v New Yorku (Smolin Gallery), jen dva měsíce po Paikově výstavě ve Wuppertalu.
  - Název výstavy: „*Wolf Vostell & Television Decollage & Decollage Posters & Comestible Decollage*”.
- Nebo-li **Television decollage** (Televizní dekoláž)
- <http://www.mediaartnet.org/works/television-decollage/>

# Wolf Vostell

- 14. 9. 1963, Wuppertal: **9 Nein Décollagen/ 9No – Dé-collages**
- Film: *Sun in your head*
- <http://www.youtube.com/watch?v=z5krhw54oqs>
  
- Nam June Paik:
- *Zen for film*
- <http://www.ubu.com/film/fluxfilm.html>

## **TV interiéry v malbě, fotografii, akčním umění a divadle**

- **TV jako umělecký objekt**
- **Tom Wesselman** (pop-art obrazy)
- **Paul Thek** (obrazy - Televizní analýzy)
- **Lee Friedländer + Dennis Hopper** (TV jako objekt fotografie)
- **Gerhard Richter a Konrad Lueg:** (akční umění)
- **Allan Kaprow** (akční umění)
- **Samuel Beckett** (3 TV hry)

- **Beckett TV hry:**

- **Eh, Joe** (1966)

- **...but the clouds...** (1977)

- **Quad 1+ 2** (1981)

- <http://www.youtube.com/watch?v=GMnKDGfpV7c&feature=related>

- **Night and dreams** (1983)

- **What Where** (1986)

# Shrnutí

- **Vostell a Wesselmann** (TV a obraz)
- **César + Uecker** (TV jako skulptura)
- **Gerstner** (TV jako zdroj optických signálů)
- **Issou** (TV z pohledu filmu a literatury)

## 1968-1969

### 2. časové okno: „Umělci jdou do éteru.“

- **„Black Gate Cologne“ (1968)** – happening ve studiu /WDR televize, Kolín nad Rýnem/
- **„The Medium Is the Medium“ (1969)** – všechno je možné /WGBH televize, Boston/
- **Gerry Schum: „Televizní galerie“ (1968-1969)**  
– umění bez místa

**1968-1969:**

**2. časové okno: „Umělci jdou do éteru“**

- **„Black Gate Cologne“ (1968)** – happening ve studiu /WDR televize, Kolín nad Rýnem/
- <http://www.mediaartnet.org/works/black-gate-cologne/>



# 1968-1969:

## 2. časové okno: „Umělci jdou do éteru.“

- „**The Medium Is the Medium**“(1969) – všechno je možné /WGBH televize, Boston
- Aldo Tambellini: *Black*
- <http://www.youtube.com/watch?v=XDhAVAIYTIQ&feature=related>
- Thomas Tadlock: *Architron*
- Allan Kaprow: telehappening *Hello*
- <http://www.mediaartnet.org/works/hello-kaprow/>
- James Seawright: *Capriccio*
- Otto Piene: *Electronic Light Ballet*
- <http://www.youtube.com/watch?v=eVk7vl85snU>
- Nam June Paik: Electronic Opera #1
- <http://www.youtube.com/watch?v=VIBEaszndLA>
  - 1970: Paik: Video Commune:
  - <http://www.mediaartnet.org/works/video-commune/>

# 1968-1969:

## 2. časové okno: „Umělci jdou do éteru.“

- **Gerry Schum: „Televizní galerie“ (1968-1969) – umění bez místa**

<http://www.mediaartnet.org/works/die-fernsehgalerie/>

- **Landart - 1969**
- <http://www.mediaartnet.org/works/land-art/>
- **Identifications - 1970**
- <http://www.mediaartnet.org/works/identifications/>
  
- Např.: Joseph Beuys: *Filz-TV*
- <http://www.youtube.com/watch?v=ApLbz1Idzqk&playnext=1&list=PL4EBA1D902A17D111>

**Od 1970 dále:**

**3. časové okno: „Intervence a spolupráce.“**

**Konceptuální intervence:**

- **Hravé výtržnosti**
- **Radikální výtržnosti**
- **Radikální kooperace**

## Od 1970 dále:

### 3. časové okno: „Intervence a spolupráce.“

- **Hravé výtržnosti:**

- Keith Arnatt „Self Burial“ (1968): <http://www.mediaartnet.org/works/self-burial/>
- Jan Dibbets „TV as fireplace“ (1969): <http://www.mediaartnet.org/works/tv-as-a-fireplace/>
- Peter Weibel „The Endless Sandwich“(1969): <http://www.mediaartnet.org/works/the-endless-sandwich/>
- Valie Export „Facing a Family“(1971): <http://www.mediaartnet.org/works/facing-a-family/>
- David Hall „TV Interruptions“(1971): <http://www.mediaartnet.org/works/tv-interruptions/>
- Bill Viola „Reverse Television“ (1982): <http://www.mediaartnet.org/works/reverse-television/>
- Stan Douglas „Monodramas“ (1991): <http://www.mediaartnet.org/works/monodramas/>

## Od 1970 dále:

### 3. časové okno: „Intervence a spolupráce.“

- **Radikální výtržnosti:**
- Chris Burden „TV Hijack“(1972): <http://www.mediaartnet.org/works/tv-hijack/>
- Chris Burden „Chris Burden Promo“(1976):  
<http://www.mediaartnet.org/works/chris-burden-promo/>
- Chris Burden „C.B.T.V.“ (1977):<http://www.mediaartnet.org/works/cbtv/>
- John Lennon, Yoko Ono „Film No.6, Rape“ (1969):  
<http://www.mediaartnet.org/works/rape/images/1/>

## Od 1970 dále:

### 3. časové okno: „Intervence a spolupráce.“

- **Radikální kooperace:**
- Nam June Paik „Global Groove“ (1973):
  - <http://www.mediaartnet.org/works/global-grove/>
  - <http://www.youtube.com/watch?v=InLcRXfd3NI>
  - <http://www.youtube.com/watch?v=EgU9Xw6Mu20&feature=related>
- Nam June Paik „Good Morning Mr. Orwell“ (1984):
  - <http://www.mediaartnet.org/works/goog-morning/>
  - <http://www.youtube.com/watch?v=jw9-RE80EEg>
  - <http://www.youtube.com/watch?v=r9hTdaFz36c>
- Nam June Paik „Wrap Around the World“ (..):
  - <http://www.mediaartnet.org/works/wrap-around-the-world/>

## **4 post-utopické strategie:**

- **Analytická dekonstrukce masmédiá, využívající prostředky umění:** D. Graham, D. Birnbaum, K. vom Bruch, M. Odenbach.
- **Přístup k televizi, který opouští exkluzivitu uměleckého purismu:** L. Anderson, J. Sanborn, R. Wilson, Z. Rybczynski.
- **Subverzní strategie uměleckého obývání určitého místa v expandujícím mediálním světě:** Rabotnik TV, P. Garrin, Kanal X, B. Springer.
- **Přímá spolupráce s TV na vývoji inovativních mediálních technik:** D. Davis, Ponton/Van Gogh TV.

- **Documenta VI, Kassel 1977**

(„mediální dokumenta“): N. J. Paik, J. Beuys, D. Davis... v  
přímém přenosu satelit.vysílání.



# Videoart

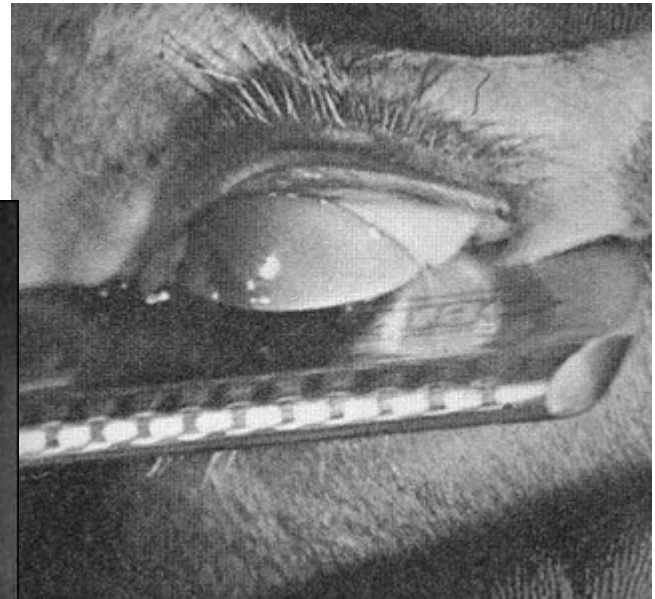
- **1963:** Nam June Paik: *Exposition of Music – Electronic Television*, Galerie Parnas, Wuppertal.
- 1965: Andy Warhol /videokamera Norelco /- umělecké nahrávky na party v NY, 29. září.
- **1965:** Nam June Paik: *Electronic Video Recorder*, Cafe Au Go Go, New York.
- **TV estetika vs. video estetika**
- **Peter Weibel** a jeho atributy videoartu a „videologie“ in: **R. Frieling: VT ≠ TV – The Beginnings of Video Art**
- <http://mediaartnet.org/source-text/63/>

# Videoart

- «On the Philosophy of VT and VTR» he listed these attributes as follows: **1. Synthetics – the entire range of electronic image manipulation, 2. Transformation – the «psychedelic» shift from concrete, interpretable images to abstract shapes, 3. Self-reference, 4. Instant time – the components of a two-way communications system (closed-circuit, video feedback), and 5. Box – the monitor deployed by TV and VTR** and representing for Weibel the switch to a machine system as opposed to the projection system used by cinema. This initial view of the monitor as a media-specific essential of video art has not unconditionally survived up to the present day. While Paik enthusiastically saw his dream of an electronic Sistine Chapel approaching realization when the first video projectors were launched, both Wulf Herzogenrath and Peter Weibel emphatically assigned the «box» (the TV set or monitor) to the grammar of video, or «videology». (5)
- By way of generalization, however, **Weibel etymologically revealed the inherent notion of art in video technology**: «video art is always epistemic, the Greek «techne» means «artefact, art». from «eidos» (image) to «idos» (idea), even to «idein». from eidology to idology and to ideology. idotechne (the art of the image) is video technique is video art, that is the art of seeing and knowing.» (6)
- Cit.z: **Rudolf Frieling: «VT ≠ TV – The Beginnings of Video Art»**
- <http://www.mediaartnet.org/source-text/63/>

# REALITA - MEDIALITA

## Média-performance



# Media-performance (realita/medialita)60s-70s.

- **Privátní/veřejné (60s-70s):** V. Export, Tehching Hsieh
- **Umění = život:** A. Kaprow (happening), B. Vautier, Society of Spectacle a Situationist International...
- **Estetika heterogenity:** Black Mountain College, Severní Karolína U.S.A. (J. Cage, R. Rauschenberg, M. Cunningham); *Variations V* (1965)...
- **Média a scéna: Mediální zesilovače:** Experiments in Art and Technology (E.A.T.), 9 Evenings: Theatre & Engineering (1966), Some More Beginnings (1968-69), Pepsi Pavilion (Expo 70). B. Klüver, R. Rauschenberg...
- **Performance – multimedia-show:** L. Anderson.

# Literatura a prameny

- Adorno, T.W. Prolog k televizi
- Adorno, T.W. Televize jako ideologie
- (obě poprvé publikovány v roce 1953. Dle Teorie vědy 2/2002)-viz stud. materiály v IS.
- Daniels, D.: Media → Art / Art → Media  
Forerunners of media art in the first half of the twentieth century. In *Media Art Net* (eds. Daniels, D. – Frieling, R.), 2004. Dostupné on-line:  
[http://www.mediaartnet.org/themes/overview\\_of\\_media\\_art/forerunners/](http://www.mediaartnet.org/themes/overview_of_media_art/forerunners/)
- Daniels, D.: Television-Art or anti-art? Conflict and cooperation between the avant-garde and the mass media in the 1960s and 1970s  
Adresa:  
[http://www.mediaartnet.org/themes/overview\\_of\\_media\\_art/massmedia/](http://www.mediaartnet.org/themes/overview_of_media_art/massmedia/)
- Frieling, R.: *VT ≠ TV – The Beginnings of Video Art*.  
Adresa: <http://www.mediaartnet.org/source-text/63/>

- Frieling, R.: Reality/Mediality. Hybrid Processes Between Art and Life.

Adresa:

[http://www.mediaartnet.org/themes/overview\\_of\\_media\\_art/performance/](http://www.mediaartnet.org/themes/overview_of_media_art/performance/)

- Goldberg, R.L.: Performance Art, From Futurism to the Present. Thames –Hudson, 1988 (kapitola 6., in virtuální knihovna TIM)
- Higgins, D.: Intermedia, 1965
- [http://www.ubu.com/papers/higgins\\_intermedia.html](http://www.ubu.com/papers/higgins_intermedia.html)
- Monaco, J.: *Jak číst film*. Praha, Albatros 2004. /historie TV/
- Historie české TV: <http://www.ceskatelevize.cz/ct/historie/index.php>
- U. Eco: *Otevřené umělecké dílo* (1962) – Virtuální knihovna TIM.